

Özel Okullarda – Aile İletişiminin Sınav Dönemi Gençlerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği*

Zaim BAŞASLAN⁶

Article Type: Research Article

Received Date: 20.03.2022

Accepted Date: 17.06.2022

Özet: Sınavlara hazırlık süreçleri başta öğrenciler olmak üzere, aileler ve öğretmenler açısından da oldukça önemli bir hal almaktadır. Eğitim süreçlerinde yaşanan veya yaşanması muhtemel sorunlar, aksaklıklar haliyle okul süresi içerisindeki sınavları etkilemektedir. Yaşanan süreçler bir araya getirildiğinde öğrencilerin eğitim hayatlarında önemli rol oynayan belirleyici sınavlarda da benzer sorunlar yaşanmaktadır. Bu süreçlerde ailelerin öğrencilerle olan ilişkileri öğretmenlerinden daha fazla önem arz etmektedir. Yapılan araştırmalar özellikle sınava evde hazırlanan öğrencilerin algılarını etkileyen etkenlere karşı gösterdikleri veya gösteremedikleri tepkilerin farklılık gösterdiğini ve bu durumun da sınav başarılarını etkilediğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda eğitim sistemleri de sosyal hayatın bir parçası olarak değerlendirilmekte ve öğrencilerin gelecekle ilgili olan sınav sistemlerinin ülkeler bazında değerlendirilmesi yapılırken, aile içi iletişimin de rolü öne çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye, Eğitim, İletişim, Aile İçi Uyum, Sınav Kaygısı

Abstract: Exam preparation processes become very important for students, families and instructors. Problems and disruptions experienced or likely to be experienced in educational processes affect the exams during the school period. When the processes are brought together, similar problems are experienced in the decisive exams that play an important role in the educational lives of the students. In these processes, the relationships of families with students are more important than those of teachers. Research shows that the reactions of students who are preparing for the exam at home to the factors affecting their perceptions or not show differ and this situation affects their exam success. In this context, education systems are also evaluated as a part of social life and the role of communication within the family comes to the fore while evaluating the examination systems related to the future of the students on a country basis.

Key Words: Turkey, Education, Communication, Domestic Adjustment, Test Anxiety

To The This Article: Başaslan, Z. (2022) Özel Okullarda – Aile İletişiminin Sınav Dönemi Gençlerinin Akademik Başarıları Üzerindeki Etkileri: Gaziantep Örneği. , *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 4(1), 34-44

Corresponding Author: Zaim BAŞASLAN, İstanbul Üniversitesi, Türkiye zaimbasaslan@gmail.com, ORCID NO: 0000-0002-4731-5144

*Bu makale İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gazetecilik Anabilim Dalında yapılan doktora tezinden üretilmiştir.

Giriş

İletişimin sürekli olması ve özellikle sağlıklı iletişimin sağlanması, insanların sosyal ve kişisel anlamda sağlıklı bireyler ve buna bağlı olarak da sağlıklı toplumların meydana gelmesinde önemli unsurlar arasındadır. Kavramsal olarak iletişim olgusu, iki “şey” arasındaki etkileşimdir. Kavramı önce canlılar arasındaki daha sonra insanlar arasındaki etkileşime doğru daraltığımızda iletişimin insani boyutu ve anlamlı hale geliş serüveni başlar. İnsanın bir başka insanla etkileşim ya da ilişki kurmasının temeli iletişim kurmaya bağlıdır. Varlık ve insan olgusu özelinde düşünüldüğünde iletişim doğumdan ölüme kadar hayatın her sürecinde vardır ve vazgeçilmezdir. İletişim becerileri, kişilikle ilgili yüklemeleri veya değerlendirmeleri diğerlerinden ayırarak bilginin özünü yakalar (Özer, 1995:7). Haber ya da veri bilgi kaynağı değil, bilgi kaynağıdır. İlgilenildiğinde, yorumlandığında ve karmaşık bir süreç sonucunda kullanıldığında bilgi haline gelir (Usluata, 1995: 13). İletişim becerisi iyi olan kişi, iletişim kurduğu kişinin vücut duruşu, ses tonu, iç dünyası gibi ipuçlarını hemen görür ve anında değerlendirir (Cüceloğlu, 1993: 67). Kişilerarası alanlarda çalışanların başarısı, iletişim becerilerini etkin kullanabilmelerine bağlıdır (Erkal, 1992: 12-13). İletişim becerilerinin insan yaşamındaki önemi, bireyin yaşamını iyileştirme işleviyle bağlantılıdır ve sosyalleşme sürecinde son derece etkilidir. Gürgen (1997), iletişimin en temel işlevinin bilgi vermek olduğuna inanmaktadır. Sosyalleşmek ve çevre ile uyumlu bir ilişki kurmak için bilgi gereklidir. Bireyler iletişim yoluyla bilgi edinirler. Karar verme süreci, yeterli ve doğru bilgi edinme ile yakından ilgilidir. Bu durumda, iletişim karar verme süreci için çok önemlidir. İletişimin temel amacı insanların birbirlerini anlamalarını sağlamaktır. Ancak, bunun her zaman mümkün olduğunu söylemek zordur. Alıcı veya gönderici tarafındaki bazı işlevsel yanlışlık ya da aksaklıklar iletişim sorunlarına neden olabilir. İletişim kanallarının yanlış seçilmesi, iletilen bilgilerde geri bildirim eksikliği, geri bildirim hataları iletişim sürecinin işleyişini olumsuz etkileyen faktörler olarak sayılabilir. İletişim sürecine dahil olan birimlerin bakış açısından, insanların etkili bir şekilde iletişim kurabilmeleri farklı faktörlere bağlıdır. Bunlar; iletişim becerileri, birey tutumları, iletişim konularına ilişkin bilgi ve deneyimler, sosyal ve kültürel faktörlerdir. Ceyhan (2006), genellikle etkili iletişim için gerekli olan becerileri tartışır ve tanımlar. Bunlar, bir konuşmada cevap verme ve konuşmacının duygu ve düşüncelerini verilen bir cevapta yansıtma, açık uçlu yönlendirici olmayan sorular sorma, sözel olmayan ipuçlarını çözme, bilgilere doğru cevaplar verme, dinlemeye istekli olma, göz teması kurma, odaklanmadır. Anlamak, doğru geribildirim vermek, kendini açma ve empati gösterme, eleştirilere olumlu yanıt verme, kendinden emin davranışlar sergileme, çatışmaları yöneterek sorunları uygun bir şekilde çözme ve koşulsuz kabul etmedir. İletişim becerileri bir bütün olarak veya farklı açılardan ele alınabilir ve iletişim becerilerinin her bir alt boyutu farklı şekilde sınıflandırılabilir.

Bu sınıflandırmalardan biri iletişimi sözlü ve sözsüz olmak üzere ikiye ayırır. Dil iletişim becerileri, dilin etkin kullanımı ve diller arası iletişim ile ilgili becerilerdir. Gürgen'e (1997) göre dil ile ilgili iletişim becerileri, iyi telaffuz, kelime hazinesi, iyi cümle kalıpları, uyumlu söz dizimi, gerekli ve uygun kelimelerin seçimi gibi konuları içerir. Dili etkili kullanma becerileri genellikle akıcılık, doğruluk ve zengin kullanım açısından ele alınır. Doğruluk, dili ve telaffuzu kullanırken anlamsal, biçimsel ve sözcüksel hataları yapmamakla ilgilidir (Oya, Manalo ve Greenwood, 2004: 841-855). Ton, hız, yoğunluk, stres, duraklamalar ve diğer özelliklerin doğru ve etkin kullanımı diller arası iletişim becerileri ile ilgilidir.

İletişimi insan ilk olarak ailesinde öğrenir, iletişim becerilerini de genellikle ilk olarak ailede alır. Aile; çocukların beslenme, barınma, korunma, sağlık, sevgi, güven, eğitim, sosyalleşme gibi temel ihtiyaçlarının karşılanmasında en önemli kurumdur (Şahin ve Baç-Karaaslan, 2006). Aile ortamı, bireyin doğduğu andan itibaren katıldığı, yaşamın devamı için bakım ve destek sağladığı sosyal bir ortamdır (Kaymak Özmen, 2004). Aile, çocukların hayatlarını şekillendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Ailenin toplumsal rolünü yerine getirerek çocukların toplumsal değer ve özelliklerle uyumlu, kendileriyle ve çevresiyle barışık bireyler olarak yetişmeleri sağlanır. Çocuklar ailelerinden aldıkları bilgilerle büyürler. Doğruyu ve yanlış, iyiyi ve kötüyü aile denen küçük bir grup insan içinde öğrenirler (Öz, 1997). Anne ve babalar, çocuklarının kişiliklerinin şekillenmesinde en temel rolü oynarlar. Çünkü çocuklar anne babalarını örnek alırlar ve onların yaşam tarzlarını taklit ederek öğrenirler (Yavuzer vd., 2013). Cüceloğlu'na göre, “Bireylerin davranış özelliklerini açıklamak için içinde büyüdükleri aile ortamını ve gelişimlerine etkisini anlamak gerekir. Bunun nedeninin, bireyin mevcut davranışları arasındaki ilişkide yattığına dikkat çekiyor(Cüceloğlu 1993).

Yöntem

Bu araştırma ilişkisel tarama modelinde yapılmıştır. İlişkisel tarama modelinde değişkenlerin birlikte değişip değişmediği, varsa nasıl olduğu belirlenmeye çalışılır(Karasar, 2011). Bu çalışmada öğrencilere göre anne-baba tutumları, motivasyonları, aile içi iletişim ve sınav kaygıları incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Gaziantep’te özel liselerdeki son sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Gaziantep kent merkezinde dokuz adet özel lise belirlenmiştir. Belirlenen bu okulların tamamı, örneklem olarak kabul edilmiş ve bu okullara anketler gönderilmiştir. Anketler çıktı alınıp okul müdürlüklerine gönderilmiş ve gönüllü olarak öğrencilerden katılımları istenmiştir ve sonuçta 343 öğrenciden veriler gelmiştir. Veriler düzenlendikten sonra, eksik ve hatalı doldurulmuş olanlar, uç değere sahip olanlar, sonrasında 300 anket veri analizine tabi tutulmuştur. Veriler 2020-2021 eğitim öğretim yılı ikinci döneminde toplanmıştır. Veriler toplanırken her bir katılımcıya kod verilmiş ve YKS sınav sonuçları açıklandıktan sonra bu kodlar verilere eklenmiştir. Akademik başarı YKS sınav sonucu ile ilişkilendirilmiştir. Veri toplama araçları olarak, güdülenme, aile iletişim kalıpları, West Side sınav kaygısı, anne-baba tutumları ölçekleri kullanılmıştır. Büyüköztürk, Akgün, Özkahveci ve Demirel (2004) tarafından Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Ölçeğinin Güdülenme ölçeği bu çalışmada kullanılmıştır. Ölçek İçsel hedef yönelimi, Dışsal hedef yönelimi, Görev değeri, Öğrenme kontrolü inancı, Özyeterlik algısı ve Sınav Kaygısı alt boyutlarından oluşmaktadır ve toplam 25 maddeden oluşmaktadır. Erdoğan ve Anık (2018) tarafından Türkçeye adapte edilen Aile İletişim Kalıpları Ölçeği iki faktörlüdür ve 26 maddeden oluşmaktadır. Altboyutlar “diyalog yönelimi” ve “uyum yönelimi olarak adlandırılmıştır. Sınav kaygısı ölçeği Driscoll tarafından 2007’de geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal formu tek faktörde 10 maddeden oluşmaktadır. Totan ve Yavuz (2009) tarafından Türkçeye adaptasyonu yapılmış ve geçerlik güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Türkçe formu da tek faktörlüdür ve 11 maddeden oluşmaktadır. Yılmaz (2000) tarafından Türkçeye çevrilen ve geçerlik güvenilirlik çalışması yapılan ölçek 18 maddeden oluşmaktadır ve üç faktörlü bir yapı arz etmektedir. Bu faktörler kabul/ilgi, denetleme ve psikolojik özerklik boyutlarıdır.

Bulgular

Katılımcılara ait demografik bilgiler aşağıdaki tabloda verilmiştir. Buna göre demografik verilere bakıldığında cinsiyet açısından dengeli bir dağılım olduğu görülmektedir.

Tablo 1. Katılımcılara ait demografik bilgiler

Değişkenler	Alt Değişkenler	f	%
Cinsiyet	Kız	170	54,3
	Erkek	143	45,7
Kendisine Ait Oda Durumu	Evet	285	91,1
	Hayır	28	8,9
Sınav Puanı	250'den Düşük	61	19,5
	250-300 Arası	90	28,8
	300-350 Arası	110	35,1
	350'den Yüksek	52	16,6
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	31	9,9
	Ortaokul	34	10,9
	Lise	103	32,9
	Üniversite	145	46,3
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	22	7,0
	Ortaokul	27	8,6
	Lise	85	27,2
	Üniversite	179	57,2
Ailenizin Aylık Geliri	5.000 TL'den Az	32	10,2
	5.000 TL - 10.000 TL Arası	109	34,8
	10.000 TL - 20.000 TL Arası	125	39,9
	20.000 TL'den Fazla	47	15,0
Ailenin Baskı Yapma Durumu	Evet	116	37,1
	Hayır	133	42,5
	Cevap Yok	64	20,4
Günlük Hazırlanma Süresi	2-4 Saat Arası	69	22,0
	4-6 Saat Arası	111	35,5
	6-8 Saat Arası	86	27,5
	8 Saatten Fazla	47	15,0
Ailenin Destek Durumu	Çok Fazla İlgileniyor	185	59,1
	Çok İlgileniyor	119	38,0
	İlgilenmiyor	9	2,9

Cinsiyetleri bakımından katılımcıların %54,3'ü kadın, %45,7'si erkektir. Kendisine ait odası olma durumu bakımından %91,1'nin kendisine ait odası var iken %8,9'nun kendisine ait odası yoktur. Sınav puanı bakımından %19,5'nin sınav puanı 25'den düşük, %28,8'nin sınav puanı 250-300 arası; %35,1'nin sınav puanı 300-350 arası ve %16,6'sının sınav puanı 350'den yüksektir. Anne eğitim durumu bakımından %9,9'unun annesi ilkokul, %10,9'unun ortaokul, %32,9'unun lise ve %46,3'ünün üniversite düzeyindedir. Baba eğitim durumu bakımından

%7,0'ının babası ilkokul, %8,6'sı ortaokul, %27,2'si lise ve %57,2'sinin üniversite düzeyindedir. Ailenin aylık geliri bakımından %10,2'sinin aylık geliri 5.000 TL'den az, %34,8'inin aylık geliri 5.000-10.000 TL arası, %39,9'unun aylık geliri 10.000-20.000 TL arası ve %15,0'inin aylık geliri 20.000 TL'den fazladır. Ailenin baskı yapma durumu bakımından %37,1'inin baskı yaptığı, %42,5'inin baskı yapmadığı ve %20,4'ünün baskı yapma durumuna ilişkin "cevap yok" dediği görülmüştür. Sınava günlük hazırlanma süresi bakımından %22,0'sinin 2-4 saat arası hazırlandığı, %35,5'inin 4-6 saat arası hazırlandığı, %27,5'inin 6-8 saat arası hazırlandığı ve %15,0'inin 8 saatten fazla hazırlandığı belirlenmiştir. Sınava hazırlanmada ailenin destek olma durumu bakımından %59,1'inin çok fazla ilgilendiği, %38,0'inin çok ilgilendiği ve %2,9'unun ise ilgilenmediği belirlenmiştir.

Tablo 2. Cinsiyet değişkeni bakımından ABTÖ puanlarının mann whitney-U testi

		N	Sıra Ortalaması	Mann-Whitney U	Asymp. Sig. (2-tailed)
Kabul/İlgi Boyutu	Kız	170	163,23	11096	0,183
	Erkek	143	149,59		
	Toplam	313			
Psikolojik Özerklik Boyutu	Kız	170	169,82	9976	0,006
	Erkek	143	141,76		
	Toplam	313			
Anne-Baba Tutumları Ölçeği	Kız	170	168,80	10148,5	0,012
	Erkek	143	142,97		
	Toplam	313			

Tablo 2. incelendiğinde ABTÖ puanları bakımından kız katılımcıların sıra ortalamasının hem Kabul/İlgi Boyutu hem de Psikolojik Özerklik Boyutunda ve ABTÖ toplam puanlarında ($\bar{X} = 168,80$) erkek katılımcıların ortalamasından ($\bar{X} = 142,97$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Gerçekleştirilen Mann Whitney-U testi sonucunda ABTÖ puanları bakımından cinsiyet değişkenine göre Psikolojik Özerklik Boyutunda ve ABTÖ toplam puanlarında kız katılımcıların lehine farklılaştığı ($P=0,012 < 0,05$) sonucuna ulaşılmıştır. ABTÖ puanları bakımından cinsiyet değişkenine göre Kabul/İlgi Boyutunda ise farklılaşmanın olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 3. Anne eğitim durumu bakımından ABTÖ puanlarının kruskal wallis testi

	Anne Eğitim	N	Sıra Ortalaması	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Kabul/İlgi Boyutu	İlkokul	31	102,44	13,178	3	0,004
	Ortaokul	34	171,10			
	Lise	103	158,41			
	Üniversite	145	164,36			
	Toplam	313				
Psikolojik Özerklik Boyutu	İlkokul	31	112,76	8,904	3	0,031
	Ortaokul	34	161,87			
	Lise	103	167,18			
	Üniversite	145	158,09			

	Toplam	313				
Anne-Baba Tutumları Ölçeği	İlkokul	31	92,21	17,798	3	,000
	Ortaokul	34	168,63			
	Lise	103	163,96			
	Üniversite	145	163,18			
	Toplam	313				

Tablo 3'te görüldüğü gibi, anne eğitim durumu bakımından gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda ABTÖ puanlarının, anne eğitim durumu değişkenine göre hem Kabul/İlgi Boyutunda ($P=,004<0,05$) hem de Psikolojik Özerklik Boyutunda ($P=,031<0,05$) ve ABTÖ toplam puanlarında farklılaştığı tespit edilmiştir ($P=,000<0,05$).

Tablo 4. sınavı günlük hazırlanma süresi bakımından bakımdan ABTÖ puanlarının kruskal wallis testi

Sınavı Günlük Hazırlanma Süresi		N	Sıra Ortalaması	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Kabul/İlgi Boyutu	2-4 Saat arası	69	106,74	39,005	3	,000
	4-6 Saat arası	111	150,23			
	6-8 Saat arası	86	192,65			
	8 Saatten fazla	47	181,55			
	Toplam	313				
Psikolojik Özerklik Boyutu	2-4 Saat arası	69	127,77	17,024	3	0,001
	4-6 Saat arası	111	154,68			
	6-8 Saat arası	86	186,90			
	8 Saatten fazla	47	150,68			
	Toplam	313				
Anne-Baba Tutumları Ölçeği	2-4 Saat arası	69	108,63	35,293	3	,000
	4-6 Saat arası	111	152,88			
	6-8 Saat arası	86	193,76			
	8 Saatten fazla	47	170,49			
	Toplam	313				

Tablo 4.de görüldüğü gibi, sınavı günlük hazırlanma süresi bakımından gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda ABTÖ puanlarının, hem Kabul/İlgi Boyutunda ($P=,001<0,05$) hem de Psikolojik Özerklik Boyutunda ($P=,000<0,05$) ve ABTÖ toplam puanlarında farklılaştığı tespit edilmiştir ($P=,000<0,05$).

Tablo 4.62. Ailenin üniversite okuma konusunda destek durumu bakımından AİKÖ puanlarının kruskal wallis testi

Ailenin Destek Durumu		N	Sıra Ortalaması	Chi-Square	df	Asymp. Sig.
Diyalog Yönelimi Boyutu	Çok fazla ilgileniyor	185	169,12	18,929	2	,000
	Çok ilgileniyor	119	146,70			
	İlgilenmiyor	9	43,94			
	Toplam	313				
Uyum Yönelimi Boyutu	Çok fazla ilgileniyor	185	154,89	15,563	2	,000
	Çok ilgileniyor	119	151,45			
	İlgilenmiyor	9	273,72			

	Toplam	313			
Aile İletişim	Çok fazla ilgileniyor	185	171,70	15,089	2
Kalıpları	Çok ilgileniyor	119	139,63		
Ölçeği	İlgilenmiyor	9	84,39		
	Toplam	313			

Tablo 4.62.'de görüldüğü gibi, ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından gerçekleştirilen Kruskal Wallis Testi sonucunda AİKÖ toplam puanları ile Diyalog Yönelimi ve Uyum Yönelimi boyutlarında farklılaştığı tespit edilmiştir ($P < 0,05$).

Tablo 4.63. Ailenin üniversite okuma konusunda destek durumu bakımından diyalog yönelimi boyutuna ilişkin tamhane testi

(I) Ailenin desteği	(J) Ailenin desteği	Ortalama Fark (I-J)	Std. Error	Sig.
Çok fazla ilgileniyor	Çok ilgileniyor	,19253	,08742	,084
	İlgilenmiyor	1,18114*	,24068	,003
Çok ilgileniyor	Çok fazla ilgileniyor	-,19253	,08742	,084
	İlgilenmiyor	,98861*	,24713	,008
İlgilenmiyor	Çok fazla ilgileniyor	-1,18114*	,24068	,003
	Çok ilgileniyor	-,98861*	,24713	,008

Tablo 4.63.'te Kruskal Wallis Testi sonucunda ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından farklılaşma görülen Diyalog Yönelimi Boyutunda farklılaşmanın hangi değişkenler arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan Tamhane testi sonucuna göre ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından ilgilenmeyenler ile çok fazla ilgilenen ve çok ilgilenenler arasında farklılaşma olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.64. Ailenin üniversite okuma konusunda destek durumu bakımından uyum yönelimi boyutuna ilişkin tamhane testi

(I) Ailenin desteği	(J) Ailenin desteği	Ortalama Fark (I-J)	Std. Error	Sig.
Çok fazla ilgileniyor	Çok ilgileniyor	,03555	,08656	,968
	İlgilenmiyor	-,75648*	,07529	,000
Çok ilgileniyor	Çok fazla ilgileniyor	-,03555	,08656	,968
	İlgilenmiyor	-,79204*	,08682	,000
İlgilenmiyor	Çok fazla ilgileniyor	,75648*	,07529	,000
	Çok ilgileniyor	,79204*	,08682	,000

Tablo 4.64.'te Kruskal Wallis Testi sonucunda ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından farklılaşma görülen Uyum Yönelimi Boyutunda farklılaşmanın hangi değişkenler arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan Tamhane testi sonucuna göre ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından ilgilenmeyenler ile çok fazla ilgilenen ve çok ilgilenenler arasında farklılaşma olduğu belirlenmiştir.

Tablo 4.65. Ailenin üniversite okuma konusunda destek durumu bakımından aile iletişim kalıpları ölçeği tamhane testi

(I) Ailenin desteği	(J) Ailenin desteği	Ortalama Fark (I-J)	Std. Error	Sig.
Çok fazla ilgileniyor	Çok ilgileniyor	,12612*	,04580	,019
	İlgilenmiyor	,36138*	,11941	,045
Çok ilgileniyor	Çok fazla ilgileniyor	-,12612*	,04580	,019
	İlgilenmiyor	,23526	,12402	,239
İlgilenmiyor	Çok fazla ilgileniyor	-,36138*	,11941	,045
	Çok ilgileniyor	-,23526	,12402	,239

Tablo 4.65.'te Kruskal Wallis Testi sonucunda ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından farklılaşma görülen AİKÖ toplam puanında farklılaşmanın hangi değişkenler arasında olduğunun belirlenmesi için yapılan Tamhane testi sonucuna göre ailenin üniversite okuma konusunda destek olma durumu bakımından çok fazla ilgilenen ile çok ilgilenen ve ilgilenmeyenler arasında farklılaşma olduğu belirlenmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Cinsiyete göre Anne-Baba Tutumları Ölçeği puanlarına bakıldığında genel olarak anne-babaların kız öğrencilere tutumlarının erkek öğrencilerden daha olumlu olduğu ortaya çıkmıştır. Çelik (2020) de çalışmasında kız öğrencilerin anne-babalarının kendilerine karşı daha duyarlı bir tutum sergiledikleri sonucuna ulaştığını belirtmiştir. Aydoğdu ve Dilekmen (2016) ise kız ve erkekler arasında anne-baba tutumları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Akkaya (2008) da aynı şekilde lise öğrencileri ile yaptığı çalışmada anne-baba tutumlarının cinsiyete göre değişmediğini bulmuştur. Katılımcıların kendisine ait bir odasının olup olmaması anne-baba tutumlarını değiştirmemektedir. Yani çocuğun kendisine ait bir odası olsun ya da olmasın anne-babaların tutumları bu değişkenle farklılık göstermemektedir. Anne ve baba eğitim durumu açısından bakıldığında anne-baba tutum puanları arasında farklılıklar mevcuttur. Anne ve baba eğitim seviyesi arttıkça özellikle ilkökul ile lise-üniversite mezunu karşılaştırıldığında ailede öğrencinin algıladığı anne baba tutumunun daha demokratik, daha hoşgörülü, daha ilgili ve daha denetimli olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Gündüz (2016) da benzer şekilde özellikle üniversite ve ilkökul mezunu olan anneler arasında anlamlı farklılıklar bulmuştur. Bozaslan ve Kaya (2011) da üniversite öğrencileri ile yaptıkları çalışmada, eğitim düzeyleri yüksek olan anne ve babaların daha demokratik tutuma sahip olduklarını tespit etmişlerdir. Ailenin aylık geliri açısından anne-baba tutumları arasında bir farklılık gözlenmemiştir. Sınava hazırlanma süresi ile anne-baba tutumları da incelenmiş olup hazırlanma süresi ile tutumlar arasında farklılıklar tespit edilmiştir. Buna göre 4 saat ve üzeri çalışanlar 4 saat ve altı çalışanlara göre anne-baba tutumlarının daha demokratik daha sevecen ve daha ilgili olduğunu belirtmişlerdir. Öğrencilerin güdülenme durumları da incelenmiş olup bu durumun cinsiyete göre farklılaşmadığı tespit edilmiştir. Kendisine ait bir odası olup olmamasına göre katılımcıların güdülenmeleri arasında bir farklılık yoktur. Sınav puanları ve motivasyona bakıldığında bir farklılık bulunmamıştır. Anne eğitim durumu ile güdülenme karşılaştırıldığında genel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Baba eğitim durumu ile güdülenme arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Babanın eğitim durumu düştükçe dışsal hedef yönelimi, özyeterlik algısı ve güdülenme artmakta sınav kaygısı düşmektedir. Cinsiyete

göre aile iletişim kalıplarına bakıldığında genel olarak kız öğrencilerin aile içindeki uyumlarının ve diyaloglarının erkeklerden daha iyi olduğu görülmektedir. Sınav kaygısı açısından katılımcılar arasında cinsiyete göre farklılık görünmemektedir. Anne baba tutumları ne kadar demokratik ve hoşgörülü olursa çocukların aile içi iletişimi o kadar iyi olmaktadır. Bilgili (2020) de yaptığı tez çalışmasında iki değişken arasında güçlü yönde ilişkiler bulmuştur. Anne baba tutumları ne kadar iyi olursa sınav kaygısı o kadar düşmektedir. Çelenk (2003) eğitim açısından destekleyici bir tutum içinde bulunan ailelerde yetişen çocukların okul başarılarının daha yüksek olduğunu bulmuştur. Güdülenme ne kadar artarsa sınav kaygısı da ona göre artmaktadır. Yıldız (2021) da öğrencilerin toplam motivasyon düzeyleri ile sınav kaygısı düzeyleri arasında anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğunu saptamıştır. Aile içi iletişim ne kadar yükselirse sınav kaygısı düşmektedir. Sonuç olarak anne baba tutumları ne kadar iyi ve destekleyici güven verici olursa, aile içi iletişim o kadar gelişmekte, gelişmiş, verimli ve sağlıklı aile içi iletişim dinamiğinin olduğu aile ortamında sınav dönemi çocuğu üzerinde sınav kaygısı azalmakta ve sınav kaygısı azalan çocukta yüksek oranda başarı görülmektedir.

Kaynakça

- Akkaya, S.(2008). *Ortaöğretim (lise) öğrencilerinde rekabetçi tutum ile ana-baba tutumları arasındaki ilişki düzeyi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.
- Aydoğdu, F. ve Dilekmen, M.(2016). Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından Değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11 (2), 569-585
- Bilgili, S.(2020). *Aile iletişim kalıplarının ebeveyn tutumları ile ilişkisinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Bozaslan H, Kaya A.(2011). *Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarının Problem Çözme, Sosyal Kaygı ve Akademik Başarıları Açısından İncelenmesi* (Harran Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma), 2nd International Conference on New Trends in Educational and Their Implications, 22-27 April, Antalya-Turkey. Siyasal Kitabevi, Ankara.
- Bozanoğlu, İ. : 2004 Akademik güdülenme ölçeği: Geliştirilmesi, geçerliği ve güvenilirliği. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37, 83-98.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Özkahveci, Ö. ve Demirel, F. (2004). Güdülenme ve öğrenme stratejileri ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(2), 207-239.
- Ceyhan, A. A. (2006) An investigation of adjustment levels of turkish univeristy students with respect to perceived communication skill levels. *Social Behaviour and Personality*, 34 (4), 367-379.
- Chun, A. H. C. ve Choi, J.N. (2005). Rethinking procrastination: Positive effects of “active” procrastination behavior on attitudes and performance. *The Journal of Social Psychology*, 145, 245-264.
- Çelik, H., Terzi, A.R., ve Gültekin, S. (2017). Üniversite öğrencilerinin akademik motivasyonları ve okul iklimi ilişkisi. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 5(48): 422-434.
- Cüceloğlu, D. (1993) *İnsan ve davranışı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. : 1985 *Intrinsic motivation and self-determination in human behavior*. New York: Plenum Press.
- Erdoğan, Ö. ve Anık, C. (2018). Aile İletişim Kalıpları Ölçeğinin Türkçe Formunun Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışması, *Türkiye İletişim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 29.
- Erkal, E., M. (1992). *Sosyolojik Açından Spor*, Türk Dünyası Araştırma Vakfı Yayınları, Ankara.

- Ertem, H. (2006). *Ortaöğretim öğrencilerinin kimya derslerine yönelik güdülenme tür (içsel ve dışsal) düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi) YÖK Tez Merkezi veri tabanından erişildi (Erişim No. 180144).
- Gündüz, Z.B. (2016). *Ortaöğretim öğrencilerinin okul tükenmişliği ile kendisine saygı ve anne ve baba tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karabük Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Karabük.
- Gürgen, Haluk (1997), *Örgütlerde İletişim Kalitesi*, Der Yayınları, İstanbul.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayınları
- Kaymak-Özmen, S. (2004). Aile içinde öfke ve saldırganlığın yansımaları. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 37(2); 27-39, Ankara.
- Oya, T., Manalo, E. ve Greenwood, J.(2004). The influence of personality and anxiety on the oral performance of Japanese speakers of English. *Applied Cognitive Psychology*, 841-855.
- Öz, İ. (1997) *Çocuk ve Aile. Aileye Rehber Kitaplar Dizisi* (İkinci Baskı). Ankara: Kök Yayıncılık.
- Özer, K. (1995). *İletişimsizlik Becerisi*, Varlık Yayınları, İstanbul.
- Schunk, D. H. (1990). Introduction to the special section on motivation and efficacy. *Journal of Educational Psychology*, 82, 3-6. doi: 10.1037/h0092681
- Şahin, S. ve Baç-Karaaslan, T. (2006). 3-6 yaş grubu çocukların sosyal beceri düzeylerinin incelenmesi. *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Dergisi*, 1(2), 74.
- Totan, T. & Yavuz, Y. (2009). Westside sınav kaygısı ölçeğinin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 95-109.
- Usluata, A. : 2003 *İletişim*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Yavuzer, H., Köknel, Ö., Kulaksızoğlu, A., Ayhan H., Dodurgalı, A. ve Ekşi, H. (2013). *Çocuk ve ergen eğitiminde anne ve baba tutumları*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Yıldız, N.C. (2021). *Üniversite Öğrencilerinde Öğrenci Motivasyonu İle Sınav Kaygısı İlişkisinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gelişim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.